

VIHREÄT nuoret

Vihreiden nuorten kaupunkivisio

Hyväksytty hallituksen kokouksessa 12.10.2019

Sisällysluettelo

Johdanto	1
Osio 1. Toimiva vihreä kaupunki	2
Tavoite 1: Toimiva kaupunkirakenne	2
Tavoite 2: Kestävä liikennesuunnittelu ja -järjestelmä.....	5
Tavoite 3: Kaupungit ja kestävä aluerakenne	9
Osio 2. Ekologisesti kestävä kaupunki	10
Tavoite 1: Ilmastonmuutos ja ympäristön suojelu kaupungeissa	11
Tavoite 2: Kestävä kulutus ja kiertotalous	12
Tavoite 3: Kestävä sähkön- ja lämmöntuotanto.....	15
Osio 3. Kaikkien kaupunki	17
Tavoite 1: Laaja-alainen sosiaalipolitiikka kaupungeissa	18
Tavoite 2: Avoin hallinto ja päätöksenteko	19
Tavoite 3: Omaehtoinen kulttuuri ja arki.....	21
Osio 4. Taloudellisesti kestävä kaupunki	22
Tavoite 1: Kaupungit taloudellisen kehityksen vetureina	23
Tavoite 2: Kestävä talous kaupungeissa	24
Tavoite 3: Taloudellisesti toimiva ja oikeudenmukainen kaupunki.....	25

1 Johdanto

2 Kaupungit ovat ihmisen taloudellisen sekä kulttuurillisen kehityksen keskittymiä,
3 sykkiviä ja eläviä organismeja. Kaupunki on yhteiskunnan fyysinen ulottuvuus ja
4 näyttämö, sekä väistämätön osa ihmiselämää. Kaupungistuminen on tuhansia vuosia
5 jatkunut megatrendi, jota ei voi eikä pidä yrittää estää. Kaupunkien kasvaminen on
6 mahdollisuus ihmiskunnan kehitykselle sekä muulle luonnolle aiheutuvan raskuuden
7 pienentämiselle. Ihmiskasutuksen tiivistyminen ja keskittyminen jättää enemmän tilaa
8 luonnolle ja mahdollistaa ihmiselämään liittyvien toimintojen mahdollisimman
9 tehokkaan järjestämisen. Kestävän kaupunkielämän ehtona on kuitenkin
10 kulutuskeskeisyyden ja etenkin materiaalisuuden kulutuksen vähentäminen.

11
12 Kaupunkipolitiikka tulee nostaa Suomessa paljon nykyistä merkittävämpään asemaan.
13 Kaupungeilla on erittäin paljon valtaa ihmisten elinympäristön kehittämisessä muun
14 muassa maankäytön ja liikenteen suunnittelun kautta. Kaupungit ovat myös
15 merkittävä tekijä ilmastonmuutoksen torjunnassa ja siihen sopeutumisessa,
16 eriarvoisuuden lieventämisessä sekä ihmisten elämänlaadun parantamisessa.
17 Kaupunkien tulee käyttää valtaansa ja hyödyntää mahdollisuudet kestävämmän ja
18 mielekkäämmän elämän edistämiseen. Kaupunkien kehitystä ja kasvua tietoisesti
19 ohjaamalla saadaan kaupungistumisesta kaikki irti ja lisätään koko Suomen
20 hyvinvointia. Polkuja kestäväan, kasvavaan ja hyvinvoivaan tulevaisuuden kaupunkiin
21 etsitään tässä visiossa, jossa esitellään Vihreiden nuorten näkemys tulevaisuuden
22 ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä kaupungista.

23 Osio 1. Toimiva vihreä kaupunki

24 Toimiva vihreä kaupunki on elinympäristö, joka täyttää asukkaidensa taloudelliset,
25 sosiaaliset ja kulttuurilliset tarpeet oikeudenmukaisella ja ympäristölle kestäväällä
26 tavalla. Tämä periaate koskee kaikkia kaupunkeja ja niihin toiminnallisesti
27 yhdistyneitä alueita. Kaupungin vaikutus ulottuu paljon keskuskaupungin rajoja
28 laajemmalle, minkä vuoksi kaupunkeja tulee tarkastella toiminnallisina, kuntarajoista
29 riippumattomina kaupunkiseutuina.

30
31 Hyvä kaupunkirakenne hyödyntää kaupunkimaisen asumisen edut, kuten ihmisten ja
32 ajatusten kohtaamisen, yhteisöllisyyden, energiatehokkuuden, sekä palvelujen helpon
33 saatavuuden. Hyvän kaupunkirakenteen edellytys on toimiva liikennejärjestelmä, joka
34 kannustaa vähäpäästöisten liikkumismuotojen valitsemiseen ja säästää kaupunkitilaa
35 ihmisille. Ilman sujuvaa ja kestävästä liikkumista ei ole viihtyisää asumista.
36 Kaupunkiympäristön tulee mahdollistaa mahdollisimman hyvä saavutettavuus etenkin
37 kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osalta.

38

39 Tavoite 1: Toimiva kaupunkirakenne

40 Toimiva kaupunkirakenne on kompakti, joukkoliikennepainotteinen ja asumisen,
41 palvelut, sekä työpaikat tiiviisti yhdistävä. Keskusta-alueet ovat kaupunkilaisten
42 yhteinen olohuone, joka tulee suunnitella viihtyvyyden ja turvallisuuden ehdoilla.
43 Tämä tarkoittaa muun muassa laajan kävelykeskustan luomista, autoilun rajoittamista
44 ja liikennenopeuksien laskemista. Viihtyisä keskusta vetää ihmisiä puoleensa ja on niin
45 kaupunkilaisten kuin liike-elämän etujen mukaista. Kaupunkisuunnittelussa tulee
46 suosia tiivistä rakentamista ja vältettävä kaupunkien levittäytymistä jo rakennettujen
47 alueiden ulkopuolelle. Näiden reunaehtoisten sisällä tulee tarjota mahdollisuus
48 talotyypeiltään ja hallintamuodoiltaan mahdollisimman monipuoliseen asumiseen.
49 Suurten palvelukeskittymien muodostumista kaupunkialueen laidalle ja ulkopuolelle
50 sekä keskustojen kauppakeskustumista on vältettävä. Laitojen keskittymät rapauttavat
51 seudun muiden taajamien elinvoimaa ja kasvattaa palvelujen etäisyyttä niiden
52 käyttäjistä. Etäisyyksien kasvaessa myös ihmisten kulkemat matkat pitenevät, mikä
53 johtaa turhaan ja kestävättömään liikennesuoritteeseen kasvuun ja päästöjen kasvuun.
54 Kaupunkikeskustoissa suuret ja sisäänpäin kääntyvät kauppakeskittymät taas imevät

55 elinvoiman laajalta alueelta ja estävät katuelämän syntyminen. Kauppakeskusten
56 sijaan palvelut ja liiketilat tulisi sijoittaa pääosin kadunvarsille rakennusten
57 kivijalkaan. Vähittäiskaupan suuryksiköiden rakentamisen ehdoksi on asetettava
58 sijainti tiheän joukkoliikenneverkon varrella.

59
60 Kaupunkisuunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdollisesti radikaalisti pienentyvä
61 materiaalin kulutus. Kaupungin sisällä kaupunginosat ja korttelit muodostavat
62 tiivistyvän kaupunkirakenteen ja uuden teknologian hyödyntämisen ansiosta
63 asumisen, työskentelyn, palveluiden ja energiantuotannon kokonaisuuksia, mikä
64 vähentää tarpeetonta liikkumista ja tavaraliikennettä, sekä lisää taloudellista
65 kestävyyttä. Kaavoituksen tulee mahdollistaa alueiden käyttötarkoituksen
66 lomittuminen. Tiivistämisen rinnalla ekologisesti ja virkistyksellisesti merkitykselliset
67 alueet on tunnistettava ja niiden säilyminen priorisoitava rakentamisen ja liikenteen
68 edelle. Viheralueiden määrälle ja laadulle on asetettava selkeät mitattavissa olevat
69 tavoitteet ja huomioitava suunnittelussa esimerkiksi viherkerroinmenetelmää
70 hyödyntämällä. Tiivis kaupunki, jonka pinta-ala ei kasva hallitsemattomasti,
71 mahdollistaa luonto- ja virkistysalueiden säilyttämisen lähietäisyydellä kaikkien
72 kaupunkilaisten saavutettavissa.

73
74 Rakennusten muodostama katukuva on tärkeä tekijä viihtyvyydessä. Tämän vuoksi
75 kaupunkiympäristö tulee suunnitella ihmisen mittakaavaan ja aistiystävälliseksi, eli
76 vastaamaan ihmisen kognitiivisia ja fyysisiä tarpeita. Erityisen tärkeää on rakennusta
77 ensimmäisten kerroksien virikkeellisyys ja toiminnallisuus. Kaunis ympäristö parantaa
78 ihmisten elämänlaatua ja terveyttä, sekä ohjaa viettämään aikaa yhteisessä
79 kaupunkitilassa. Viihtyisä ympäristö myös osaltaan tukee ekologisten kulkumuotojen
80 valitsemista: viihtyisässä ympäristössä on miellyttävämpi viettää aikaa ja kulkea
81 matkat kävellen tai pyöräillen sekä yhdistää näitä joukkoliikenteeseen sen sijaan, että
82 tulisi tarve paeta moottoritien melua tai loputtomalta tuntuva matkaa auton rattiin.
83 Arkkitehtuurissa tulee panostaa myös kaavoitusratkaisuin aistiystävällisyyteen ja
84 estetiikkaan, eli ottaa huomioon ihmiselle luontaisesti miellyttävien materiaalien ja
85 värimaailmojen psykologiset ja sosiaaliset vaikutukset. Erityisesti keskeisissä
86 kohteissa, kuten joukkoliikenteen solmukohdissa ja keskusta-alueilla ympäristön
87 esteettisen ja toiminnallisen laadun ja viihtyisyyden tulee ohjata suunnittelua.

88
89 Kaupunkiseutujen kuntien ja valtion välistä yhteistyötä ohjaavat maankäytön,
90 asumisen ja liikenteen sopimukset (MAL) on asetettava suurimmille kaupunkiseuduille
91 lakisääteiseksi kaupunkiseutujen kestävän rakenteen kehityksen turvaamiseksi.

92 Sopimusten vastaisesta toiminnasta tulee määrätä merkittävät sanktiot. Maankäyttöä,
93 asumista ja liikennettä on tarkasteltava yhtenäisenä kokonaisuutena
94 yhdyskuntarakenteen suunnittelun kaikissa vaiheissa. Kaavoitettujen alueiden
95 ulkopuolinen hajarakentaminen toiminnallisella kaupunkiseudulla tulee kieltää.
96 Toiminnallisella maaseudulla rakentamisen normeja voidaan vastavuoroisesti
97 lieventää.

98
99 Kaupunkiympäristön turvallisuutta tulee edistää ja ylläpitää riittävällä valaistuksella,
100 oleskelun mahdollistavilla aukioilla ja penkeillä, sekä kevyen liikenteen huomioivalla
101 liikennesuunnittelulla. Erityistä huomiota tulee kiinnittää erilaisten erityisryhmien
102 kuten lasten, ikääntyneiden ja liikuntarajoitteisten turvalliseen liikkumiseen kävellen
103 ja julkisella liikenteellä. Pelastusviranomaisten tarpeet ja näkökulmat tulee huomioida
104 kaupunkirakenteen ja liikenneratkaisujen suunnittelussa, jotta kaikkien kohteiden
105 riittävä saavutettavuus säilyy hätätilanteissa. Kaupunkiseudulla tulee olla tarpeeksi
106 helposti kaupunkilaisten saavutettavissa olevia ensiapuvälineitä.

107

108

109 Toimenpiteet

110

- 111 ● VALTIO: Tehdään työpaikan tarjoamasta pysäköintipaikasta verotettava työsuhde-etu
112
- 113 ● KUNNAT/VALTIO: Asetetaan kaupunkien ja valtion väliset MAL-sopimukset
114 lakisääteisiksi suurimmille kaupunkiseuduille.
115
- 116 ● KUNNAT/VALTIO: Määritetään uudelle rakentamiselle sitova maksimietäisyys
117 joukkoliikenteen yhteyksistä, esimerkiksi 400-00 metriä.
118
- 119 ● KUNNAT: Tuetaan kestävän kehityksen mukaista puurakentamista ja muuta
120 fossiilittomia materiaaleja suosivia ratkaisuja, esimerkiksi rakentamisen sääntelyä
121 kehittämällä ja kaavamääräyksillä.
122
- 123 ● KUNNAT: Otetaan kaavamääräyksissä huomioon myös ihmistä luontaisesti miellyttävät
124 materiaalit ja värimaailmat: suositaan esimerkiksi luonnonmateriaaleja ja rauhallisia
125 värisävyjä räiskyvien sijaan.

126

- 127 ● KUNNAT/VALTIO: Rakentamisen kiertotalouden edistäminen normien ja kannustimien
128 avulla, esimerkiksi laajentamalla kierrätysvelvollisuutta ja tukemalla materiaalien
129 uusiokäyttöä.
130
- 131 ● KUNNAT: Toteutetaan ja laajennetaan kävelykeskustoja esimerkiksi sulkemalla
132 katualueita autoliikenteeltä, lisäämällä penkkejä, katukasvillisuutta ja terasseja sekä
133 muuttamalla katuja pihakaduiksi.
134
- 135 ● KUNNAT: Toteutetaan pääkatuja lukuun ottamatta 30 km/h nopeusrajoitusalueet
136 taajamien sisällä.
137
- 138 ● KUNNAT: Kielletään henkilöautojen läpiajo keskusta-alueilla.
139
- 140 ● KUNNAT: Ratkaistaan keskeiset rakentamishankkeet avoimilla arkkitehtuurikilpailuilla.
141
- 142 ● KUNNAT: Turvataan lähiluonto ja virkistysalueet kaupunkisuunnittelussa esimerkiksi
143 viherkerroinmenetelmällä.
144
- 145 ● KUNNAT: Vahvistetaan kaupunkiympäristön turvallisuutta ottamalla huomioon
146 erityisryhmien, kuten lasten, ikäihmisten tai liikuntarajoitteisten, tarpeet.
147

148 Tavoite 2: Kestävä liikennesuunnittelu ja -järjestelmä

149 Kaupunkiseudun liikenneratkaisujen on kannustettava ihmisiä liikkumaan
150 ekologisesti, taloudellisesti, terveydellisesti ja tilankäytöllisesti tehokkaimmilla
151 tavoilla. Kaupunkiseuduilla tulee olla kattava julkisen ja kevyen liikenteen verkosto
152 sekä niitä suosiva infrastruktuuri, jotta kaupungissa asuvilla ja työskentelevillä ei ole
153 tarvetta omistaa tai käyttää autoa. Julkisen liikenteen lippujen hintoja tulee
154 merkittävästi alentaa, ja pitkällä aikavälillä tavoitteena on siirtyä maksuttomaan
155 joukkoliikenteeseen. Tulevaisuudessa uudet digitaalisuuden hyödyntämiseen
156 perustuvat liikkumiskäytännöt helpottavat eri kulkumuotoja yhdistävää käyttöä.
157 Liikennesuunnittelussa pitää huomioida myös viheralueiden saavutettavuus kävellen,
158 pyörällä ja julkisilla. Autoilu täydentää kaupunkien liikennejärjestelmää tarjoamalla
159 liikkumisen mahdollisuuksia niille, jotka eivät voi käyttää kestäviä kulkumuotoja
160 kaikkiin matkoihinsa.
161

162 Kattavan julkisen liikenteen kaupungeissa tulee ottaa käyttöön tienkäyttömaksut
163 pakollisen autoilun turvaamiseksi ja autoilun haittojen minimoimiseksi.

164 Asukaspysäköinti tulee järjestää niin, että pysäköinnin käyttäjät maksavat kaikki siitä
165 syntyvät kulut. Lähtökohtaisesti pysäköinti järjestetään keskitetysti
166 pysäköintilaitoksissa. Kaupunkiseudun ulkopuolella asuvien pääsy kaupunkiseudulle
167 voidaan mahdollistaa varaamalla seudun laidoilta tilaa liityntäpysäköinnille
168 sijainneista, joita ei voi käyttää asuin- tai muuhun rakentamiseen. Uusien myytyjen
169 ajoneuvojen tulee olla fossiilittomia vuoteen 2030 mennessä.

170
171 Joukkoliikenteen runkoyhteyksien tulee perustua sekä kaupungeissa että niiden välillä
172 raideratkaisuihin: pikaraitiotieihin, paikallisliikenteen juniin, metrolienteeseen sekä
173 nopeisiin pitkän matkan junayhteyksiin. Muut joukkoliikenteen muodot täydentävät
174 raideverkostoa. Pitkän aikavälin raideinvestoinnit tiivistävät kaupunkirakennetta ja
175 houkuttelevat investointeja kaupunkiin. Toimivat raideyhteydet parantavat työvoiman
176 liikkuvuutta ja ovat tutkitusti houkuttelevin joukkoliikennratkaisu kaikkien
177 väestöryhmien keskuudessa.

178
179 Kaupungeissa tulee tukea sekä julkisten että yksityisten tahojen vuokraamien
180 liikennevälineiden, kuten kaupunkipyörien, sähköpotkulautojen ja yhteiskäyttöautojen
181 sujuvaa ja tarkoituksenmukaista käyttöä. Korvaamalla yksityisautoja
182 yhteiskäyttöautoilla voidaan minimoida pysäköinnille varattu tila sekä ohjata auton
183 tarjoama hyöty mahdollisimman monelle sitä välttämättömästi tarvitsevalle.
184 Tulevaisuudessa liikenteen sähköistyminen, erilaiset liikenne palveluna -ratkaisut sekä
185 liikkumisen automatisointi helpottavat eri kulkumuotojen yhdistämistä ja vähentävät
186 liikkumisen aiheuttamia haittoja.

187

188 Toimenpiteet

189

- 190 ● VALTIO: Laaditaan 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma kestävyys edelle eikä
191 rahoiteta päästöjä lisääviä tai yhdyskuntarakennetta hajauttavia hankkeita.
- 192
193 ● VALTIO: Korotetaan joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn investointitukea ja
194 määritetään laadun takaavat kriteerit.
- 195
196 ● VALTIO: Uudistetaan liikennehankkeiden arviointimenetelmät huomioimaan paremmin
197 hankkeiden vaikutukset kaupunkirakenteeseen, ilmastoon ja yhteisöihin.
- 198
199 ● VALTIO: Yhtenäistetään joukkoliikenteen lippu- ja reittijärjestelmä maakunnallisella/
200 valtakunnallisella tasolla.

201

- 202
- 203
- 204
- 205
- 206
- 207
- 208
- 209
- 210
- 211
- 212
- 213
- 214
- 215
- 216
- 217
- 218
- 219
- 220
- 221
- 222
- 223
- 224
- 225
- 226
- 227
- 228
- 229
- 230
- 231
- 232
- 233
- 234
- 235
- 236
- 237
- 238
- 239
- 240
- 241
- 242
- VALTIO: Tuetaan kaupunkien sisäisiä, seudullisia ja kaupunkien välisiä raidejoukkoliikenneinvestointeja.
 - VALTIO/KUNNAT: Otetaan käyttöön tienkäyttömaksut kattavan julkisen liikenteen omaavilla kaupunkiseuduilla.
 - VALTIO/KUNNAT: Tuetaan sähköautojen latausasemien rakentamista.
 - VALTIO/KAUPUNKISEUTU: Siirretään joukkoliikenteen suunnittelu maakunnalliselle tai kaupunkiseudun laajuiselle joukkoliikenneviranomaiselle.
 - KUNNAT: Nostetaan kaupunkikeskustojen liikennehierarkiassa kävely, pyöräily ja joukkoliikenne etusijalle parantamalla kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen väyliä sekä rajaamalla autoliikennettä keskusta-alueella kävely- ja joukkoliikennekatujen sekä läpiajokieltojen avulla.
 - KUNNAT: Otetaan liikennesuunnittelun lähtökohdaksi kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja kulkumuoto-osuuden kasvattaminen
 - KUNNAT: Laaditaan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma, määritellään pyöräilyn tavoiteverkko ja varataan riittävät varat ohjelmien toteuttamiseen.
 - KUNNAT: Luovutaan pysäköintinormeista ja siirrytään käyttäjä maksaa -periaatteeseen pysäköinnin järjestämisessä.
 - KUNNAT: Kiinnitetään liikennesuunnittelussa huomiota matkaketjujen sujuvuuteen vaihtamiseen.
 - KUNNAT: Alennetaan joukkoliikennelippujen hintaa ja pidetään huolta, että erityisryhmille kuten opiskelijoille ja nuorille on vähintään 50% alennus.
 - KUNNAT: Edistetään yhteiskäyttöisten kulkuneuvojen tarjontaa ja sujuvaa käyttöä.
 - KUNNAT: Rakennetaan joukkoliikenneasemille helposti saavutettavia pyöräpysäköintiparkkeja joukkoliikenteen ja pyöräilyn yhdistämiseksi.
 - KUNNAT: Pidetään etelässä pääpyörävyylät harjattuina lumesta ja sulina ympäri vuoden ja aurattuina pohjoisessa, missä lumi peittää maan pysyvämmiin.
 - KUNNAT: Otetaan käyttöön kaupunkipyöräjärjestelmät kaikilla kaupunkiseuduilla.

Vihreiden nuorten kaupunkivisio

- 243 • **KUNNAT:** Pidetään huolta pyöräteiden laadusta ja pyöräilyyn sopivista päällysteistä.
- 244
- 245 • **KUNNAT:** Sallitaan pyörällä ajo kahteen suuntaan myös yksisuuntaisilla kaduilla.
- 246
- 247

248 **Tavoite 3: Kaupungit ja kestävä aluerakenne**

249 Alue- ja kaupunkipolitiikkaa ei pidä asettaa vastakkain, sillä niillä on paljon
250 yhtymäpintaa. Seutukaupunkien tukeminen on usein tehokkainta aluepolitiikkaa, sillä
251 ne tuottavat alueelleen hyvinvointia ja toimivat synergiassa ympäröivän maaseudun
252 kanssa. Hierarkkisen skaala-ajattelun sijaan tulee keskittyä kaupunkiseutujen, kuntien,
253 maakuntien ja valtion yhteistyöhön perustuvaan kehitykseen, joka ottaa huomioon
254 alueiden erityispiirteet ja vahvuudet.

255
256 Suurimmat kaupunkiseudut houkuttelevat ihmisiä ja investointeja, mutta
257 kamppailevat kasvun vastaanottamisessa. Näiden kaupunkien tukemisessa korostuvat
258 investoinnit infrastruktuurin kehittämiseen sekä rakentamisen ja ihmisten kaupunkiin
259 muuttamisen tukeminen.

260
261 Seutukaupungit toimivat puolestaan alueellisina keskuksina. Seutukaupunkien
262 elinvoiman kannalta etenkin korkeakoulut ovat erityisen tärkeitä. Riittävän laaja-
263 alainen korkeakouluverkko edistää myös jatkuvan oppimisen tavoitteita ympäri maan
264 sekä lähiseutuun sijoittuvaa tutkimusta. Myös työvoimapalvelut,
265 täydennyskoulutusmahdollisuudet sekä toisella että korkea-asteella sekä yrittäjyyden
266 edellytysten tukeminen edistävät seutukaupunkien elinkeinoelämän vireyttä ja
267 ehkäisevät niiden yksipuolistumista.

268
269 Kuntarakennetta uudistettaessa tavoitteena tulee pitää kuntalaisten
270 vaikutusmahdollisuuksien kasvattamista, päästöjen vähentämistä, kuntien
271 taloudellisen kestävyuden lisäämistä sekä alueiden välisen haitallisen kilpailun
272 vähentämistä. Tavoitteeseen päästään luomalla laajoja kuntakokonaisuuksia, viime
273 kädessä pakkoliitoksin. Suurten kaupunkiseutujen kunnat on yhdistettävä.
274 Samanaikaisesti kuntarakenteen uudistamisen kanssa voidaan luoda kaksiportainen
275 malli uusien, laajempien kuntien päätöksentekoon. Ylempi taso päättää koko aluetta
276 koskevista asioista, kuten kaavoituksen suurista linjoista, terveydenhuollosta ja
277 joukkoliikenteestä. Alemmalla tasolla päätetään esimerkiksi yksittäisten alueiden
278 kaavoittamisesta ja lähipalveluista.

279

280 **Toimenpiteet**

281

- 282
- 283
- 284
- 285
- 286
- 287
- 288
- 289
- 290
- 291
- VALTIO/KUNNAT: Laajennetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimusmenettely (MAL) seutukaupunkeihin.
 - VALTIO: Tuetaan maakuntien keskuskaupunkien elinvoiman säilymistä ja kehittymistä aluepolitiikan keinoin.
 - VALTIO: Varmistetaan mahdollisuudet kouluttautua, työllistyä sekä toimia yrittäjänä myös seutukaupungeissa.

292 Osio 2. Ekologisesti kestävä kaupunki

293 Suomen kaupungeista tulee tehdä ilmastonmuutoksen torjunnan edelläkävijöitä, joissa
294 vaalitaan kestävästä kehitystä, ympäristöä ja ihmisten hyvinvointia. Kaupunkiseuduilla
295 on ratkaiseva rooli ilmastonmuutoksen torjunnassa ja sen vaikutuksiin
296 sopeutumisessa. Kaupunkien keskeiset toiminnot, kuten kotitaloudet, teollisuus,
297 palvelut ja liikenne tuottavat huomattavia määriä kasvihuonekaasuja. Samalla väestön
298 ja palvelujen keskittyminen kaupunkiseuduille sekä niiden tyypillinen sijainti
299 rannikkojen ja vesistöjen lähellä lisäävät niiden haavoittuvuutta ilmastonmuutoksen
300 vaikutuksille. Kaupunkiseuduilla on mahdollisuus ja vastuu edistää ekologisesti
301 kestävästä suunnittelua ja rakentamista ympäristön ja ihmisten tulevaisuuden
302 turvaamiseksi. Oikein tehtynä tämä kehitys lisää myös kaupunkien viihtyisyyttä ja
303 ihmisten hyvinvointia.

304

305 Kaupunkien ympäristölle aiheuttava haitta voidaan minimoida tehokkaalla
306 kaupunkisuunnittelulla, kiertotalouden ratkaisuilla sekä ruuantuotannon
307 omavaraisuutta lisäämällä. Keinoja tähän ovat muun muassa tiivis rakentaminen,
308 täydennysrakentaminen sekä fossiilisten energialähteiden käytön lopettaminen. Lisäksi
309 tarvitaan energiatehokkuuden parantamista sekä päästötöntä energiantuotantoa.
310 Kulutuksen keskuksina kaupungeilla on keskeinen rooli matkalla kulutuskulttuurista
311 kohti kestävästä, kiertotalouteen perustuvaa arkea.

312

313 **Tavoite 1: Ilmastonmuutos ja ympäristön suojele kaupungeissa**

314 Kaupunkien on varauduttava ilmastonmuutoksen mukanaan tuomiin haasteisiin ja
315 tehtävä ilmastovaikutusten hillinnästä yksi yhdyskuntasuunnittelun ensisijaisista
316 tavoitteista. Kaupunkiseutujen tulee olla hiilineutraaleja viimeistään 2030. Suomen
317 kansallisen ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategian lisäksi kaupunkiseutujen tulee
318 laatia oma sopeutumis suunnitelma, jossa ilmastonmuutoksen vaikutuksia
319 tarkastellaan laaja-alaisesti ilmastoskenaarioiden sekä riski- ja aluevaikutusselvitysten
320 kautta. Ilmastonmuutoksen torjunta, siihen sopeutuminen ja ympäristöongelmiin
321 liittyvän resilienssin lisääminen tulee sisällyttää osaksi kaikkia toimialoja, mikä
322 edellyttää kuntien, organisaatioiden, yritysten ja asukkaiden keskinäisen yhteistyön
323 lisäämistä. Kaupunkien julkisen sektorin tulee olla aloitteellinen näiden sidosryhmien
324 välisen yhteistyön rakentamisessa ja yhteisen ilmasto-osaamisen vahvistamisessa.

325
326 Yhdyskuntasuunnittelu on keskeisessä roolissa kaupunkien ilmastonmuutokseen
327 sopeutumis- ja hillintäkyvyn parantamisessa. Suunnittelussa tulisi varautua erityisesti
328 tulvien, rankkasateiden ja eroosion lisääntymiseen, sekä maan kosteuden ja
329 pohjavesiolosuhteiden muutoksiin. Ilmastokestävyttä parantavia ratkaisuja tarvitaan
330 viheralueille, tulvariskialueiden huomioimiseen sekä kestäviin
331 rakennusmateriaaleihin.

332
333 Luonnon monimuotoisuus tulee turvata myös tiiviissä kaupunkiympäristössä. Uusi
334 rakentaminen tulee toteuttaa nykyisen kaupunkirakenteen sisällä ja sitä jatkaen, sillä
335 tiivis kaupunkirakenne säästää luontoalueita muualla. Viherkäytävillä ja viheralueiden
336 yhtenäisyydellä on erityisen suuri merkitys lajien monimuotoisuuden kannalta.
337 Ekologiset käytävät ehkäisevät liikenneinfrastruktuurin aiheuttamaa luontoalueiden
338 katkaisemista ja tarjoavat eläimille turvallisen kulkuväylän. Säilyttämällä ja
339 palauttamalla ekosysteemejä voidaan rajoittaa ilmastonmuutoksen vaikutuksia.
340 Kasvillisuuden peittämät pinnat vähentävät tulvariskiä, puhdistavat kaupungin ilmaa
341 ja tarjoavat elintilaa eläin-, hyönteis- ja kasvilajistolle.

342

343 **Toimenpiteet**

344

- 345 ● **VALTIO/KUNNAT:** Luodaan suunnitelma hiilineutraaliuden saavuttamiseksi 2030
346 mennessä ja varataan toteutukseen riittävät varat.

347

- 348 ● KUNNAT: Lisätään kaupunkiseudun organisaatioiden, yksityisyriyten ja asukkaiden
349 välistä yhteistyötä ilmastonmuutosta käsittelevissä kysymyksissä.
- 350
- 351 ● KUNNAT: Laaditaan laaja-alainen sopeutumissuunnitelma ilmastonmuutokseen.
- 352
- 353 ● KUNNAT: Otetaan päätöksentekoon mukaan ilmastovaikutusten arviointi.
- 354
- 355 ● KUNNAT: Otetaan viherkerroinmenetelmä käyttöön viheralueiden tarpeen
356 määrittämiseksi.
- 357
- 358 ● KUNNAT: Lisätään katukasvillisuuden ja katupuiden määrää niin ekologisen verkoston
359 kuin katualueiden viihtyvyyden parantamiseksi.
- 360
- 361 ● KUNNAT: Edistetään vettä läpäisevien pintarakenteiden, kosteikkojen ja
362 imeytysaltaiden toteuttamista, tarvittaessa kaavamääräyksin.
- 363
- 364 ● KUNNAT: Edistetään suunniteltua hoitamattomuutta, johon kuuluu esimerkiksi
365 taskupuistojen mininiityt.
- 366
- 367 ● KUNNAT: Kannustetaan taloyhtiöitä monipuolisiin istutuksiin ja hyötykasvien kuten
368 pensas- ja puuistutuksien käyttämiseen.
- 369
- 370 ● KUNNAT: Edistetään kaavoituksella vertikaalista ja horisontaalista viherinfrastruktuuria,
371 kuten esimerkiksi viherkattoja ja -seiniä.
- 372
- 373

374 Tavoite 2: Kestävä kulutus ja kiertotalous

375 Kaupunkeja ei tule suunnitella ensisijaisesti kuluttamista varten. Yhteiset ja julkiset
376 tilat, kuten asukastoimikuntien tilat, lisäävät kaupunkien sosiaalisen ympäristön
377 kehittymistä. Julkiset tilat tulee suunnitella siten, että ne eivät kannusta turhaan
378 kuluttamiseen ja mahdollistavat kaupungeissa ajanvieton ilman kulutuspainetta.
379 Kaupunkien tulee tukea julkisten tilojen käyttöä ei-kaupalliseen toimintaan.
380 Kaupungeissa on paljon ilmaisia kulttuurinähtävyyksiä, joita ei-kaupallisella
381 markkinoinnilla voidaan tuoda paremmin kaupunkilaisten tietoisuuteen.

382

383 Kaupungeissa tulee siirtyä kokonaisvaltaiseen kiertotalouteen. Kiertotaloudessa
384 tuotteet ja palvelut suunnitellaan siten, että ne pysyvät käytössä ja kierrossa

385 mahdollisimman pitkään, säilyttävät niihin sitoutuneen arvon ja ovat täysin
386 kierrätettävissä elinkaaren päätteeksi. Kulutus myös perustuu hyödykkeiden suoran
387 omistamisen sijasta mahdollisimman laajaan palveluiden käyttämiseen: jakamiseen,
388 vuokraamiseen, korjaamiseen ja kierrättämiseen. Kaupungeissa tulee keskittyä
389 älykkäiden ja ympäristöystävällisten tuotteiden sekä palveluiden suunnitteluun ja
390 käyttöön.

391
392 Kaupunkien tulee suosia materiaaleja, palveluita ja tuotteita, joiden valmistuksessa on
393 käytetty kierrätettyjä raaka-aineita ja joiden tuotanto ja käyttömenetelmät lisäävät
394 energiatehokkuutta sekä vähentävät luonnonvarojen kulutusta ja jätteiden syntyä.
395 Kaupungeilla on ohjausvaikutus myös ihmisten kulutustottumuksiin
396 julkisorganisaatioiden ruoantarjonnan kautta. Kaupunkien tulee tukea materiaalien
397 kiertoa mahdollistamalla kierrätys ja edistää korjauspalvelujen saavutettavuutta
398 esimerkiksi tukemalla tavarataloja, jotka myyvät vain käytettyjä tavaroita. Kaupunkien
399 tulee myös ylläpitää kattavaa kierrätysjärjestelmää ja tukea jätteistä saatavan
400 materiaalin uudelleen hyödyntämistä paikallisesti.

401
402 Kaupunkilaisia ja taloyhtiöitä tulee kannustaa omien ja jaettujen kaupunkipuutarhojen
403 pystyttämiseen. Kaupungeilla tulee myös olla mahdollisuus luovuttaa käyttämättömiä
404 tiloja ja puistoja kaupunkilaisten viljely- ja puutarhakäyttöön. Vertikaali- ja
405 vesiallasviljelyn, sekä kumppanuusmaatalouden hyödyntämistä kaupungeissa tulee
406 tutkia, tukea ja kehittää. Kaupunkiviljelyn menetelmät tulee ottaa huomioon
407 kaavoituksessa ja lupakäytännöissä ja kasvihuoneita sekä viljelypalstoja tulee sijoittaa
408 sopiville sijainneille kaupunkiseuduilla.

409
410 Kaupunkien omavaraisuutta tulee edistää lämmön- ja ruuantuotannon, sekä
411 materiaalien kierrätyksen osalta. Luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntäminen
412 ympäristöongelmien ratkaisussa on tärkeässä roolissa kaupunkien omavaraisuuden
413 kehittämisessä ja lisäämisessä. Esimerkiksi kaupunkien ja kuntien jätehuoltamoissa
414 voidaan uudelleenkäyttää ja hyödyntää metaania ja muita biokaasuja.

415
416 Uusien rakennusten suunnittelussa on minimoitava kaikki ympäristövaikutukset koko
417 elinkaaren osalta. Vanhojen rakennusten energiatehokkuutta tulee parantaa,
418 ensisijaisesti korjaten olemassa olevia rakennuksia ja vasta toissijaisesti purkaen ja
419 uudisrakentaen arvioiden pitkän aikavälin energiatehokkuutta ja
420 ympäristövaikutuksia. Tavoitteena on oltava rakennusten mahdollisimman pitkä
421 käyttöikä, jolloin jo suunnitteluvaiheessa tulee kiinnittää erityistä huomiota

422 rakennuksen ja rakenteiden kestävyys, korjattavuuteen, sekä
423 muuntojoustavuuteen. Lyhytikäisemmissä rakennuskohteissa rakennusmateriaalien
424 kierrätettävyyden ja uusiokäytön mahdollisuus korostuu. Esimerkiksi modulaaristen
425 puuelementtien kehitys mahdollistaa tulevaisuudessa kokonaisten rakennusten
426 siirrettävyyden. Modulaariset rakenteet mahdollistavat rakennusten muokkaamisen
427 asukkaiden elämäntilanteeseen sopivaksi ja rakennusmateriaalien tehokkaamman
428 kierrätyksen. Puurakentamista on edistettävä ja siihen liittyvää
429 epätarkoituksenmukaista sääntelyä purettava. Puu on ekologinen ja kestävä
430 rakennusmateriaali, joka toimii hiilivarastona koko rakennuksen elinkaaren ajan.
431 Puun lisäksi kestävä kehityksen mukaisia materiaaleja ovat kivi ja hiekka. Myös
432 metallit ja lasi sopivat hyvän kierrätettävyytensä vuoksi kestävä kehityksen
433 mukaiseen rakentamiseen.

434

435 Toimenpiteet

436

- 437 ● VALTIO: Lanseerataan kattava kierrätysvelvoite tuotteiden tuottajille.
- 438
- 439 ● VALTIO: Pidennetään rakenteiden suunniteltua käyttöikää kaikissa käyttöikäluokissa.
- 440 Tavanomaisten rakenteiden osalta (luokka 4) nostetaan suunniteltu käyttöikä 50
- 441 vuodesta 100 vuoteen.
- 442
- 443 ● VALTIO: Rajoitetaan kestävä kehityksen vastaisten materiaalien ja rakenneratkaisujen
- 444 (fossiilista lähteistä tuotetut materiaalit, vaikeasti kierrätettävät rakenteet) käyttöä
- 445 esimerkiksi haittamaksuilla.
- 446
- 447 ● VALTIO: Puretaan rakennusmateriaalien tuotesalaisuus ja lisätään
- 448 rakennusmateriaaleihin tuoteselosteet, kuten elintarvikkeissa. Rajoitetaan ihmiselle ja
- 449 ympäristölle haitallisten ainesosien käyttöä.
- 450
- 451 ● VALTIO: Mahdollistetaan terveellisten ja ympäristöystävällisten yksinkertaisten
- 452 rakenteiden ja talotekniikan käyttö sallimalla alemmat energiatehokkuusvaatimukset
- 453 painovoimaisen ilmanvaihdon omaavien ja massiivirakenteista koostuvien rakennusten
- 454 osalta.
- 455
- 456 ● KUNNAT/VALTIO: Laajennetaan panttijärjestelmää uusiin tuotteisiin.
- 457
- 458 ● KUNNAT/VALTIO: Edistetään materiaalien ja raaka-aineiden vastuullista ja älykästä
- 459 käyttöä.

460

- 461 ● KUNNAT/VALTIO: Velvoitetaan kauppvoja ja ravintoloita mahdollistamaan
462 syömäkelpoisen jätteen uudelleen keräys ja dyykkaaminen.
463
- 464 ● KUNNAT: Suositaan julkisissa hankinnoissa kestäviä sekä eettisiä tuotteita ja
465 palveluita.
466
- 467 ● KUNNAT: Vähennetään aktiivisesti kunnan ja yksityisen sektorin ruokahävikkiä.
468 ● KUNNAT: Helpotetaan kierrätystä lisäämällä kierrätyspisteitä.
469
- 470 ● KUNNAT: Kehitetään kaupunkirakennetta ja rakentamista yhdistelemällä modulaarisia,
471 kestäviä ja energiatehokkaita ratkaisuja.
472
- 473 ● KUNNAT: Tuetaan sosiaalisia yleishyödyllisten yhdistysten ja kaupunkien ylläpitämiä
474 tapaamispaikkoja.
475
- 476 ● KUNNAT: Vähennetään kaupalliseen mainontaan varattua tilaa ja tarjotaan
477 kohtuuhintaisia mainospaikkoja yleishyödylliselle toiminnalle.
478
- 479 ● KUNNAT: Otetaan käyttöön esimerkiksi Lahden mallin mukainen henkilökohtainen
480 liikkumisen hiilibudjetti, jossa mobiilisovelluksen avulla ihminen voi seurata omaa
481 liikkumisensa hiilijalanjälkeä, alittaa sen viikoittain ja saada palkintoja yrityksiltä ja
482 kaupungilta.
483
- 484 ● KUNNAT: Kannustetaan ihmisiä ja taloyhtiöitä kaupunki- ja yhteisöpuutarhojen
485 pystyttämiseen ja annetaan sille rahallista tukea.
486
- 487 ● KUNNAT: Kehitetään ja tuetaan kumppanusmaataloutta sekä vertikaali- ja
488 vesiallasviljelyä.
489
- 490 ● KUNNAT: Selvitetään mahdollisuuksia keventää maankäyttölupiin ja kaavoitukseen
491 liittyviä prosesseja ympäristöystävällisten muutosten edistämiseksi.
492

493 **Tavoite 3: Kestävä sähkön- ja lämmöntuotanto**

494 Tulevaisuuden kaupunkien tulee tuottaa tarvitsemansa energia hyödyntäen
495 päästötöntä energiaa fossiilisten energianlähteiden sijaan. Tämä vaatii useiden eri
496 ratkaisujen ja toimijoiden hyödyntämistä. Sähköä voidaan tuottaa muun muassa tuuli-
497 ja aurinkovoimaloilla, esimerkiksi keskitetyillä alueilla, tai yksittäisten rakennusten
498 katoilla. Energiantuotannon vaihteluihin tulee varautua parantamalla verkon

499 älykkyyttä, mikä mahdollistaa energiapiikkien tasaamisen, sekä energian ajastetun
500 käytön toissijaisissa kohteissa kuten lämmityksessä ja jäähdytyksessä.

501

502 Nykyinen lämmöntuotantojärjestelmä tulee uudistaa päästöttömäksi ja joustavaksi
503 hyödyntämällä esimerkiksi maalämpöä, aurinkokeräimiä ja hukkalämpöä. Polttamalla
504 tuotetun energian tulee olla viimeinen vaihtoehto lämmöntuotannossa. Geoterminen
505 lämmöntuotanto voi tekniikan kehityksestä riippuen tarjota kilpailukykyisen, sekä
506 nopean ratkaisun kaupunkien lämmöntarpeelle, kuten myös pienet lämpöä tuottavat
507 ydinvoimalat. Lämmön varastointia tulee lisätä. Jokaisen kaupungin mahdollisuudet
508 lämmöntuotannossa tulee huomioida erikseen.

509

510 Toimenpiteet

511

512 • VALTIO: Veloitetaan kunnat järjestämään energiantuotantonsa hiilineutraalisti 2030
513 mennessä.

514

515 • KUNNAT/VALTIO: Kehitetään joustava ja älykäs sähköverkko joka soveltuu uusiutuvien
516 käyttämiseen sekä pientuotantoon.

517

518 • KUNNAT: Luodaan yksilölliset suunnitelmat hiilineutraaliin lämmöntuotantoon
519 siirtymiseen.

520

521 • KUNNAT: Investoidaan lämmönvarastoinnin uusiin menetelmiin.

522

523 • KUNNAT: Kartoitetaan maalämmön potentiaali kunnan alueella ja tarjotaan kartoitus
524 kuntalaisille avoimen rajapinnan kautta.

525

526 • KUNNAT: Tuetaan maalämpöinvestointeja esimerkiksi rahoitusmallilla, jossa kunta
527 toteuttaa investoinnin ja takaisinmaksu kunnalle suoritetaan energiankulutuksesta
528 saatavilla säästöillä.

529

530 • KUNNAT: Palkataan energianeuvoja joka voi konsultoida taloyhtiöitä ja asukkaita
531 energiaremonttien toteuttamisessa.

532

533 Osio 3. Kaikkien kaupunki

534 Kaupungit ovat monimuotoisuuden ja -arvoisuuden tiivistymiä, joissa erilaisista
535 taustoista tulevat, eri asioita arvostavat ja eri ikäiset ihmiset kohtaavat. Kaupunkien
536 tulee tukea ja vahvistaa tätä monimuotoisuutta tarjoamalla tilaa erilaisille tavoille elää,
537 olla oma itsensä ja toteuttaa rohkeasti omia ideoitaan vahingoittamatta muita.

538 Kohtaamisissa ihmiset oppivat toisistaan ja luovat alustan uudenlaisten
539 kaupunkikulttuurien syntymiselle. Kaupungit tulevat kansainvälistymään kiihtyvällä
540 tahdilla, mikä tulee huomioida kaikessa toiminnassa.

541

542 Yksityisten, kolmannen sektorin toimijoiden ja julkisten palveluiden monipuolisuus ja
543 saavutettavuus muodostaa elävän ja hyvinvoivan kaupungin. Materiaaliseen
544 kulutuskulttuuriin perustuvasta kaupunkielämästä tulee edetä kohti sosiaalista ja
545 ympäristön kannalta kestävä elämäntapaa.

546

547 Kestävyyttä ja kaupungin sosiaalisen rakenteen muodostumista pitää miettiä
548 vuosikymmenien ja -satojen aikajänteellä. Kaupungin tulee mahdollistaa tasapuoliset
549 mahdollisuudet hyvään elämään ja arkeen. Heikoimmassa asemassa olevien
550 ihmisryhmien, kuten lasten, vanhusten ja maahanmuuttajien huomioiminen
551 kaupunkitilan ja toimitilojen suunnittelussa luo kaupunkitilaa joka on miellyttävää
552 jokaiselle käyttäjärühmälle. Keskeistä on vahvistaa kaupungin hallinnon ja
553 päätöksenteon avoimuutta ja vahvistaa siihen osallistumisen sekä seurannan keinoja.

554 **Tavoite 1: Laaja-alainen sosiaalipolitiikka kaupungeissa**

555 Kaupunkiseudut ovat kohtaamispaikkoja ihmisille muun muassa eri sosioekonomisista
556 taustoista, ikäryhmistä sekä kulttuureista. Hyvässä kaupunkisuunnittelussa tulee
557 huomioida moniarvoisuus ja taata ihmisten yhdenvertaisuus sekä pitää asuinalueiden
558 ja ihmisryhmien välinen segregatio matalana. Ihmisten erilaisiin tarpeisiin ja
559 segregatioriskeihin tulee vastata kaavoituksella mahdollistamalla asumis- ja
560 hallintamuotojen moninaisuus. Kaupunkiseutujen kuntien pitää pystyä takaamaan
561 erikokoisia ja eri hintaisia vuokra- sekä omistusasuntoja samalla asuinalueella.
562 Kaupunkirakentamiseen tulee kuulua myös julkiset ja maksuttomat yhteisölliset tilat,
563 jotka toimivat kohtaamispaikkoina, tukevat esimerkiksi maahanmuuttajien
564 kotouttamisprosessia ja elävöittävät kaupunkia.

565 Sosiaali- ja terveystalvet tulee tuottaa kaupunkiseuduilla niin, että ne ovat kaikkien
566 saavutettavissa sekä fyysisesti sekä taloudellisesti. Palvelujen tuottamisen pitää olla
567 skaalattavissa eri tarpeisiin ja hoidon piiriin tulee päästä mahdollisimman lyhyellä
568 odotusajalla. Kattavilla ja toimivilla sosiaali- ja terveystalvetuilla ehkäistään myös
569 syrjäytyneisyyttä. Palveluiden ja työpaikkojen julkisen ja kevyen liikenteen
570 saavutettavuuteen on panostettava.

571 Esteettömyyden tulee ohjata kaupunkien kehittämistä, minkä lisäksi olemassa olevan
572 rakenteen esteettömyyttä tulee aktiivisesti lisätä. Esteettömyys tulee ymmärtää
573 monialaisesti niin, että se kattaa niin kaikki aisti- ja liikkumisesteet kuin myös
574 sosiaalisen osallistumisen esteet. Esteettömiksi rakennetut tilat ja kulkuväylät ovat
575 turvallisempia kaikille kaupunkilaisille sekä tukevat henkistä hyvinvointia.

576

577 **Toimenpiteet**

578

- 579
- KUNNAT: Kaavoitetaan asuinalueille eri kokoisia, hintaisia ja hallintamuodoiltaan vaihtelevia vuokra- ja omistusasuntoja.
- 580
- 581
- 582
- KUNNAT: Ehkäistään liikenneköyhyyttä rakentamalla kattava ja käyttäjälle edullinen kävelyn, pyöräilyn ja julkisen liikenteen verkosto.
- 583
- 584
- 585
- KUNNAT: Lisätään kaupunkilaisten yhteisöllisyyttä rakentamalla maksuttomia yhteisöllisiä tiloja ja kohtaamispaikkoja.
- 586
- 587
- 588
- KUNNAT: Avataan kaupunkien omistamia vajaakäyttöisiä tiloja kansalaisten vuokrattavaksi, kuten koulujen ja virastojen tiloja iltakäyttöön.
- 589
- 590
- 591
- KUNNAT: Harjoitetaan positiivista erityiskohtelua sosioekonomista tukea tarvitsevien alueiden palveluiden laadun varmistamiseksi.
- 592
- 593
- 594
- KUNNAT: Tarjotaan palveluita englanniksi ja muilla kaupungissa paljon käytetyillä kielillä.
- 595
- 596
- 597
- KUNNAT: Panostetaan maahanmuuttajien kaksisuuntaiseen kotouttamiseen.
- 598

599 Tavoite 2: Avoin hallinto ja päätöksenteko

600 Päätöksenteon tulee olla kaikille avointa ja helposti ymmärrettävää, minkä lisäksi
601 kaupunkilaisilla tulee olla tasavertaiset mahdollisuudet päätöksenteon vaikuttamiseen.
602 Ihmiset haluavat osallistua, mikäli kokevat sen itselleen merkitykselliseksi. Kaupungin
603 kuuluu mahdollistaa helposti lähestyttäviä osallistumiskanavia niin, että jokainen saa
604 vaikuttaa päätöksentekoon haluamallaan tasolla ja tavalla.

605

606 Aloitteita ja muita kehitysideoita voidaan kerätä kaupunkilaisilta eri kohderyhmille
607 suunnatuilla menetelmillä, kuten verkkokyselyillä, applikaatioilla ja
608 suunnittelukävelyillä. Kerätyn tiedon konkreettiseen hyödyntämiseen ja siitä
609 viestimiseen tulee panostaa, minkä lisäksi osallistumismenetelmillä on tärkeää
610 tavoittaa vähemmän edustettujen kaupunkilaisten mielipiteet yhdistysten, säätiöiden
611 ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden kautta. Kuntavaalien äänestysikärajaa tulee
612 laskea 15 ikävuoteen ja nuorisovaltuuston jäsenille tulee myöntää läsnäolo- ja
613 puheoikeus kaupunginvaltuustoon ja lautakuntiin.

614

615 Kaupunkilaisten tulee voida osallistua kaupunkisuunnitteluun jo suunnittelun alussa ja
616 eri vaiheissa tulee kuulla kaupunkilaisia niin, että hanke voi tarvittaessa joustaa
617 ehdotettuihin muutoksiin. Kaupunkisuunnittelussa tulee soveltaa kokeilua ja
618 pilotointia. Pilotit antavat alustan, jonka kautta kaupunkilaiset voivat paremmin
619 osallistua suunnitteluun sekä saada tietoa ajankohtaisesta kaupunkisuunnittelusta.
620 Pilottien esittelyä ja kokeilua varten kaupungilla tulisi olla, sekä sähköinen että
621 fyysinen tila, johon kaupunkilaisilla on helppo pääsy. Kokeilut vahvistavat kaupungin
622 positiivista ja uteliasta imagoa.

623

624 Toimenpiteet

625

626 ● VALTIO: Vahvistetaan nuorten osallisuutta laskemalla kuntavaalien äänestysikärajaa.

627

628 ● KUNNAT: Otetaan käyttöön osallistava budjetointi ja annetaan näin kaupunkilaisille
629 mahdollisuus päättää, mihin projekteihin kaupungin rahat käytetään.

630

631 ● KUNNAT: Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja osallistua kaupunkisuunnitteluun
632 applikaatioiden ja kaupunkikävelysten avulla.

633

634 ● KUNNAT: Hyödynnetään kolmatta sektoria vähemmän edustettujen kaupunkilaisten
635 osallistamisessa.

636

637 ● KUNNAT: Edistetään hankkeita, joissa asukkaat pääsevät itse suunnittelemaan tulevia
638 alueita ja niiden ympäristöä ja pidetään huolta, että jokainen kaavaprosessi lähtee
639 asukkaiden osallistamisesta.

640

641 ● KUNNAT: Vastataan paikallisiin tarpeisiin ja varmistetaan kaupungin hallinnon
642 alueellinen tasavertaisuus perustamalla kaupunginosavaltuustoja.

643

644 ● KUNNAT: Lisätään päätöksenteon avoimuutta kaupunginvaltuuston ja lautakuntien
645 kokousten suoratoistolla.

646

647 ● KUNNAT: Rahoitetaan kaupunkisuunnittelukokeiluja ja annetaan kokeilulle helposti
648 saavutettavissa olevat tilat.

649

650 ● KUNNAT: Nostetaan kuntalaisten tietoisuutta kuntalaisaloitteesta ja kannustetaan sen
651 käyttämiseen.

652

653 **Tavoite 3: Omaehtoinen kulttuuri ja arki**

654 Kaupunkien kulttuuritoiminnan tulee nykyistä paremmin mahdollistaa itsenäisten
655 toimijoiden tuottama kaupunkikulttuuri ja kansalaisten itsensä toteuttaminen.
656 Kolmannen sektorin toimijoiden ja kaupunkilaisten spontaanien yhteenliittymien
657 merkitys kaupunkien vireydelle ja houkuttelevuudelle pitää tunnistaa ja kaupungin
658 tulee huomioida näiden toimijoiden tarpeet. Lupakäytäntöjen tulee joustaa, ja
659 kaupungin tulee mahdollistaa esimerkiksi tapahtumien järjestäminen yhteisissä
660 tiloissa. Tyhjien ja vajaakäyttöisten tilojen kokeilevaan kulttuuri- ja hyötykäyttöön tulee
661 kannustaa. Kirjastojen uuteen rooliin harrastustoiminnan ja yhteiskäyttöisten
662 hyödykkeiden, sekä palvelujen tarjoajana tulee panostaa.

663
664 Kaupunkitilan, aukuioiden ja muiden julkisten tilojen tulee olla kaupunkilaisten
665 käytettävissä monipuolisesti kaikkina vuodenaikoina. Kaupunkirakenteen tyhjille
666 pinnoille tulee mahdollistaa katukuvaa elävöittävien muraalien ja laillisten
667 katutaideseinien maalaaminen. Suunnittelun tulee olla ihmislähtöistä ja tuottaa
668 virikkeellistä katseen tason kaupunkia, joka lisää viihtyisyyttä sekä turvallisuuden
669 tunnetta. Eri kaupunginosien ominaispiirteet ja paikallisidentiteetti tulee huomioida ja
670 niiden kulttuuritarjontaa ja kaupunkilaisten kohtaamisia voidaan tukea
671 kaupunginosataloilla, joissa voi olla esimerkiksi kirjasto, teatteri, työväenopisto sekä
672 muita vapaaseen oleskeluun soveltuvia tiloja.

673

674 **Toimenpiteet**

675

- 676 ● **KUNNAT:** Helpotetaan tyhjien ja vajaakäyttöisten tilojen käyttöä ja kevennetään niihin
677 liittyviä lupamenettelyjä.
- 678
- 679 ● **KUNNAT:** Parannetaan tapahtumista tiedottamista
- 680
- 681 ● **KUNNAT:** Kehitetään julkista- ja katutilaa monikäyttöisenä, ihmisiä yhteen tuovana
682 ympäristönä.
- 683
- 684 ● **KUNNAT:** Tunnustetaan kolmannen sektorin toimijoiden ja spontaanien yhteenliittymien
685 merkitys kaupungin kulttuurielämälle ja tuetaan niiden toimintaa.
- 686
- 687 ● **KUNNAT:** Kehitetään kirjastoja harrastustoiminnan mahdollistajina.
- 688

- 689 • KUNNAT: Lisätään avoimia ja maksuttomia virkistys- ja liikuntapalveluita.
690

691 **Osio 4. Taloudellisesti kestävä kaupunki**

692 Kaupungit ovat hyvinvoinnin lähteitä ja taloudellisen aktiivisuuden keskuksia, jotka
693 pitää nähdä valtakunnallisesti ja kansainvälisesti yhteen liittyneinä kokonaisuuksina.
694 Tehokkaiden liikenneyhteyksien avulla kaupungit yhdistyvät toisiinsa muodostaen
695 valtakunnan laajuisen monikeskuksisen kaupunkiseuturakenteen. Hyvien
696 kulkuyhteyksien myötä kaupungit tukevat toistensa kehitystä voimakkaammin, kun
697 työvoiman liikkuminen ja työskentely joustavasti kaupunkien välillä helpottuu.
698

699 Taloudellisesti kestävä kaupunki on tasa-arvoinen, resilientti taloudellisille
700 muutoksille, sekä elinkeino- ja väestörakenteeltaan monipuolinen. Kaupungin pitää
701 pystyä muuntautumaan ja vastaamaan muutoksiin taloussuhdanteessa, elämäntavoissa
702 ja ympäristön määrittämässä reunaehdoissa. Resilienssiä lisää koulutus, jonka
703 edellytysten parantaminen tulee nähdä taloudellisesti ja kulttuurillisesti kestävä ja
704 kehittyvän kaupungin perustana. Sopeutumiskykyä tarvitaan erityisesti
705 ilmastonmuutoksen aiheuttamiin taloudellisiin sekä ekologisiin muutoksiin.
706

707 Kaupungeissa voidaan luoda kestävää talouskasvua, joka perustuu palveluiden ja
708 vähähiilisten lisäarvotuotteiden kehittämiseen. Kaupungit ovat keskipisteitä
709 digitaalisessa kehityksessä, jonka hyödyntäminen mahdollistaa uuden kestävä
710 liiketoiminnan luomisen. Uuden sukupolven tietoliikenneyhteydet vähentävät
711 työskentelyn ja vapaa-ajan rajoituksia näiden keskuksien välillä. Erilaiselle
712 yritystoiminnalle tulee olla tarjolla tilaa yhdyskuntarakenteen kannalta edullisissa
713 paikoissa ja uusiin yrittäjyyden muotoihin tulee suhtautua kannustavasti.
714 Kaupunkiseutujen tulee tehdä yhteistyötä ympäröivän maaseudun kanssa, mikä
715 tarjoaa mahdollisuuksia etenkin matkailun, tuotannon ja raaka-aineiden kehittämisen
716 parissa.

717 **Tavoite 1: Kaupungit taloudellisen kehityksen vetureina**

718 Kaupunkiseudut ovat taloudellisen kehityksen vetureita, joiden kasvua ja kehittymistä
719 tulee edistää paikallisesti ja valtakunnallisella tasolla. Kaupunkiseutujen kasvaminen ja
720 tiivistyminen lisää tuottavuutta ja toimeliaisuutta vahvistamalla positiivisia
721 kasautumisetuja. Kaupunkien kestävä kehitys ja taloudellisen kasvun edellytykset
722 sekä suurten kaupunkikeskusten erityistarpeet tulee turvata valtionpolitiikassa.

723

724 Kaupunkien kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö ja rajoittavan byrokratian
725 purkaminen esimerkiksi työvoiman kansainvälisen liikkuvuuden suhteen auttavat
726 kaupunkien taloudellista kehitystä. Liikkuminen ja työskentely kaupunkien välillä
727 tulee tehdä helpoksi nopeiden raide- ja tietoliikenneyhteyksien avulla.

728

729 Kaupunkien kehityksen tukemiseksi sekä alueellisen tasapainon säilyttämiseksi valtion
730 aluepoliittisia toimia tulee kohdentaa maakunta- ja seutukeskuksiin, joissa on
731 sisäsyntyistä elin- ja vetovoimaa. Monet näistä keskuksista ovat taloudeltaan hitaasti
732 kasvavia tai stabiileja sekä paikallisen talouden keskuksia mutta eivät kykene
733 kilpailemaan vetovoimassa suurten kaupunkiseutujen kanssa. Näitä keskuksia
734 tukemalla voidaan tehokkaimmin estää väestön ja taloudellisen aktiivisuuden
735 äärimmäinen keskittyminen suurimmille kaupunkiseuduille sekä vahvistaa
736 paikallistalouksia. Maakunta- ja seutukeskusten tukeminen on myös taloudellisesti
737 järkevää, sillä niillä on usein sisäsyntyistä elinvoimaa, jota voidaan tukitoimilla
738 vahvistaa. Tämän lisäksi näiden keskusten tukeminen vähentää suurimpiin
739 kaupunkikeskuksiin kohdistuvaa muuttopainetta ja liian nopean kasvun aiheuttamia
740 haittavaikutuksia niissä.

741

742 **Toimenpiteet**

743

744 ● **VALTIO:** Luodaan valtioneuvostoon erityisesti kaupunkiseutujen kehityksestä vastaava
745 kaupunkiministerin tehtävä.

746

747 ● **VALTIO:** Rakennetaan nopeat raideliikenneyhteydet suurimpien kaupunkien (Helsinki -
748 Tampere - Turku) välille.

749

750 ● **VALTIO:** Pienennetään kuntien maksamaa valtionosuuden tasausta ja painotetaan
751 maakunta- ja seutukeskusten rahoittamista.

752

- 753
- VALTIO: Helpotetaan maahanmuuttoa ja luovutaan työvoiman tarveharkinnasta.
- 754
- VALTIO/KUNNAT: Vahvistetaan kaupunkien välistä yhteistyötä ja lisätään kaupunkien itsenäisyyttä niitä koskeissa päätöksissä.
- 755
- 756

757

758 Tavoite 2: Kestävä talous kaupungeissa

759 Ilmastonmuutos ja ympäristön asettamat rajat asettavat nykyisen kaltaisille
760 kulutuskeskeisille kaupungeille uusia haasteita, joihin tulee varautua. Kaupunkeja ei
761 pidä rakentaa vain kuluttamista varten. Taloudellista omavaraisuutta sekä
762 kokonaisvaltaista kiertotaloutta tulee edistää yhdistelemällä modulaarisia ja kestäviä,
763 energiatehokkaita ratkaisuja.

764

765 Ympäristöhäiriöitä tuottamattomia tuotantotiloja tulee voida sijoittaa myös muualle
766 kuin teollisuusalueille. Esimerkiksi vertikaaliviljelyä hyödyntämällä voidaan tuoda
767 tuotantoa myös kaupunkeihin ilman suuren tilan tarvetta. Näin kaupunkilaisille
768 luodaan myös tiiviimpi suhde ruuantuotantoon ja sen arvostamiseen. Erilaisten
769 yhteisöjen mahdollisuuksia osallistua esimerkiksi ruuan ja energian pientuottamiseen
770 tulee edistää, esimerkiksi luomalla kaupunginosiin tai kortteleihin perustuvia
771 paikallisyhteisöjä.

772

773 Toimenpiteet

774

- VALTIO: Ohjataan ihmisten kulutustottumuksia haittaverolla ympäristölle haitallisen kulutuksen vähentämiseksi.

777

- KUNNAT: Tarjotaan kulutukseen perustumattomia julkisia tiloja ja lisätään mahdollisuuksia lainaamisen ja yhteisomistajuuteen.

780

- KUNNAT: Edistetään erilaisten kaupunginosa- ja kortteliyhteisöjen mahdollisuuksia syntyä ja kehittyä esimerkiksi kylätalojen, yhteisten tilojen ja korttelitapahtumien tukemisen avulla.

784

- 785 • **KUNNAT:** Kehitetään kaupunkitilasta monikäyttöistä estämällä esim. suurien
786 kauppakeskusten syntyminen.

787

788 **Tavoite 3: Taloudellisesti toimiva ja oikeudenmukainen kaupunki**

789 Kaupunkitalouden lähtökohtana tulee olla analyysi niukkojen resurssien käytöstä
790 yhteisön hyvinvoinnin maksimoimiseksi ja haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi.
791 Taloudellisella analyysillä voidaan löytää tehokkaimmat keinot valittujen tavoitteiden
792 saavuttamiseen. Näitä työkaluja tulee käyttää kaupunkipoliittisessa työssä siten, että
793 tehtyjä päätöksiä arvioidaan riippumattomasti suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Eri
794 hankkeiden ulkoisvaikutukset tulee ottaa suunnittelussa huomioon ja edistää niitä
795 hankkeita, joilla saavutetaan suurin hyöty yhteisölle. Samalla on kuitenkin
796 tunnustettava, että kaikkia arvovalintoja ja hyötyjä voi olla vaikea ottaa huomioon
797 taloudellisessa analyysissä.

798

799 Markkinat ovat usein tehokkain keino havaita, mihin resursseja kannattaa kohdentaa.
800 Tämä pätee erityisesti asuntomarkkinoihin, joilla asuntojen hinnat antavat selvän
801 signaalin ihmisten preferensseistä. Markkinatilanteen perusteella on selvää, että
802 kysyntä on vahvinta kaupunkien keskustoissa haja-asutusalueiden houkuttelevuuden
803 vähentyessä, minkä takia tiiviin, keskustamaisen kaupunkiasumisen tarjontaa tulee
804 lisätä. Markkinat eivät kuitenkaan itsessään johda yhteisön kannalta parhaaseen
805 lopputulokseen, sillä täysin vapailla markkinoilla jokainen toimija ajaa vain omaa
806 etuaan. Kaupunkikehittämisessä yleinen etu on keskeisessä roolissa ja tehokkaat
807 markkinat vaativat vastinparikseen yleisen edun turvaavaa sääntelyä.

808

809 Maankäyttöä voidaan tehostaa nostamalla ja kehittämällä kiinteistövero.
810 Kiinteistövero tulee kohdentaa ensisijaisesti maan arvoon, jolloin se kannustaa
811 kehittämään kaupunkia ja kohdentuu reilummin sinne, missä kiinteistöillä on myös
812 eniten arvoa. Kiinteistövero on myös erinomainen vero varallisuuserojen tasaamiseen
813 yhteiskunnassa, eikä se haittaa taloudellista toimeliaisuutta, kuten esimerkiksi työn
814 verotus.

815

816 **Toimenpiteet**

817

- 818
- 819
- 820
- 821
- 822
- 823
- 824
- 825
- 826
- 827
- 828
- 829
- 830
- 831
- 832
- 833
- 834
- 835
- **VALTIO:** Perustetaan kaupunkipoliitikan arviointineuvosto, joka arvioi tehdyn kaupunkipoliitikan tehokkuutta suhteessa tavoitteisiin.
 - **VALTIO:** Mahdollistetaan kiinteistöverotuksessa maan ja rakennusten arvon verottaminen erikseen ja verotetaan ensisijaisesti maan arvoa.
 - **KUNNAT:** Korotetaan kiinteistöveroja kuntatalouden turvaamiseksi ja varallisuuserojen suitsimiseksi. Kohdennetaan kiinteistövero ensisijaisesti maan arvoon maan arvonnousun aiheuttaman varallisuuserojen kasvun hillitsemiseksi.
 - **KUNNAT:** Kaavoitetaan riittävästi asuntoja vastaamaan kasvavaa kysyntää suurissa kaupungeissa. Näin hillitään asuntojen hintojen ja vuokrien liian nopeaa kasvua.
 - **KUNNAT:** Näytetään esimerkkiä vastuullisena työnantajana palkkaamalla vakituisesti olemassa oleviin tehtäviin vakinaisia työntekijöitä ketjutetuilla määräaikaisilla työsuhteilla ja erilaisilla harjoittelijoilla keplottelun sijaan.
 - **KUNNAT:** Lisätään työn joustavuutta esimerkiksi osa-aikatyön tekemistä helpottamalla.